

(המשך מעמוד 19)
זאת אומרת, אני אסור לי להיתקע בחשיכה אפילו במיפוט הזה. לפעמים נורא חשוב לי למחוק את ה"חכיבור", זה נראה לי אבסורד איך פיתאום הגיע ה"חכיבור הזה, זה מקלקל את כל הקצב של המיפוט. כן.

חיים קינן: איפרופו כתיבה, מה דעתך על הכתיבה החדשה בעיתונות היום?
דן בן-אמוץ: אני לא יודע בדיוק למה אתה קורא כתיבה חדשה.
חיים קינן: מה שנקרא "ניו ג'ורנאליזם".
דן בן-אמוץ: אני מאוד בעד. ה"ניו ג'ורנאליזם" הזה הוא לא דבר חדש היום, אני חושב שהוא התחיל מזמן, גם אפילו בעיתונות העברית.

חיים קינן: כן, אצלנו הוא קיים כמה? חמשים-שמונה שנים, לא יותר מזה.
דן בן-אמוץ: מה שקרוי "ניו ג'ורנאליזם".

חיים קינן: כן.
דן בן-אמוץ: אני לא רואה מרוע המרור שלי, למשל, מה נשמע בדבר השבוע, היה "ניו ג'ורנאליזם". זאת אומרת, יש בו כל האל"מנטים, זה כתיבה מתוך זווית אישית. דיוור חתי על אירועים, דיווחתי על אנשים, שוחחתי עם אנשים, אבל תמיד מתוך זווית אישית, והיה ברור מאוד לקורא איפה אני עומד.

חיים קינן: אבל אתה לא היית כסטיסט?
דן בן-אמוץ: לא הייתי יותר עניין אותי אז, בהתחלה, נימה של אירוניה, של ליגלוג יותר דק. נראה היה לי פשוט מדי, ולא מעט הושפעת גם, ללא ספק, כשהתחלתי לכתוב את מה נשמע, מהמרור TALK OF THE TOWN של הניו יורקר.

חיים קינן: אני רוצה לקרוא קטע מתוך מה נשמע. דרך אגב, אני גדלתי על החומר הזה, הייתי קורא אותו בדבר השבוע, שהורי חתמו עליו, הייתי קורא אותו מדי שבוע.
דן בן-אמוץ: וזה, אני רואה בן כמה אתה, עכשיו.
חיים קינן: כן. זהו. "ילדה איומה" קוראים לקטע.
"לאם אחת בשם רחל יש בת אחת בשם רותי. כשרותי למדה לרקום, היא החליטה לתת לאמא מתנה צנועה מפריידיה. האם הופתעה לא מעט כאשר רותי הגישה לה מיספחת סגנה, ועליה רקום בחוט שחור. קבר רחל".

דן בן-אמוץ: (צוחק). כן.
חיים קינן: אתה לא זכרת את זה?
דן בן-אמוץ: בקושי. אני לא חוזר לקרוא בדרך כלל את הדברים שכתבתי. אבל...

חיים קינן: אתה רואה? אז אפשר לברר אותך עם החומר שלך.
דן בן-אמוץ: כן.
חיים קינן: אני רוצה להשמיע לך עוד קטע אחר, משום שאתה הרי לא בחרת בקטע עים, ואני בחרתי בהם בשבילך. קטע שהוא מאד פופולרי ואהוב על הנוער ועל מבוגרים כאחד, ושאתה כתבת אותו:
(קטע מתוך המערכון, ספרים, רבותי, ספרים של הגשמים)
חיים קינן: למה לסגור, נמאס לשמוע את זה?

דן בן-אמוץ: לא, בסדר, אני יודע, אתה צריך.
חיים קינן: אתה מביע את עצמך כבר שנים בכל המדיה בארץ בעצם. אם אפשר, אני יודע, לקרוא לך מלך-התיקשות — נד"מ מה לי שיהי לא יהיה מוגזם. עיך על הלב, דן בן-אמוץ, אתה לא מרגיש לפעמים לאינזה עם העובדה שאתה מנצל את הכתיבה העיתור נאית שלך לעשיית חשבונות אישיים?
דן בן-אמוץ: לא, לא. להיפך. אני מואה, מההתחלה, טענתי, כן, אני עושה חשבונות אישיים, אני חושב שזה בסדר גמור לעשות חשבונות אישיים. בכלל, המילחמה שלי

חיים קינן: בכלל, כשריברת על אם אתה כותב על מישהו דברים רעים, ואתה נטפל לאנשים, איך אנשים משפטים את היריים ונהנים.
דן בן-אמוץ: אה, כן, כן, יש בזה אמת, ברור. השימחה לאיר היא גם כן שימחה שאסור לזלזל בה.

חיים קינן: למה אין לנו, לדעתך, סטיי"רה הגונה בארץ?
דן בן-אמוץ: אני חושב שיש סאטירה. מה זאת אומרת, אין סאטירה? מה זה נקרא, סאטירה ממש — ודאי שיש סאטיריקנים, חנוך לוין הוא סאטיריקן ממדרגה ראשונה,

הילדים שלי לא חייבים לי אהבה באופן אוטומטי, בגלל שהבאתי אותם לעולם.

גם קינן כתב כמה דברים טובים בתחום הסא"טירה, היו כמה, אבל אויב-הסאטירה זה...
חיים קינן: המציאות?
דן בן-אמוץ: המישטר הדמוקרטי, קודם כל. מישטר דמוקרטי שמאפשר לך להגיד כל מה שאתה רוצה, ברור שאין בו מישקל לדבר רים הנוראים שאותם אתה אומר. אני רק פעם הגדרתי את זה, שזו ארץ שבה אתה יכול להגיד את מה שאתה רוצה אל הקיר. אתה יכול להגיד את מה שאתה רוצה.
זה בדיוק ככה, זה קיר של גומי. אתה יכול להיכנס אליו בכל הזעם שלך, והוא קולט אותך. הראשונים שמוחאים לך כפיים זה אנשים שאתה חושב שאתה מפוצץ אותם, שאתה קורע אותם לחתיכות. והם מוחאים לך כף, והם מוחאים לך כף ואומרים: איזה לץ. בטח.
אז אילו היה כאן מישטר רודני, ללא ספק שהעברה והבדיחה הכי קטנה נגד השילטון הייתה עורכת מפה לאוזן, כמו אש בשרה של קוצים.
זה לא אומר שאני מציע מישטר רודני כדי

למען צדק ונגד עוול היא גם כן מילחמה אישית. יש לי חשבון אישי, שלא יעשו לי אי-צדק ועוול. כשאני נלחם לזכותו של מיש"הו אחר, אני בעצם נלחם בשביל עצמי. אבל חוץ מזה, ככעל-טור — נרמה לי שזה חשוב מאוד שהקורא שלך, שמלווה אותך, ואני כותב 35 שנה כבר טור שבועי...
חיים קינן: אז עכשיו אני יודע בן כמה אתה.
דן בן-אמוץ: כן. זה חשוב מאוד שהוא יידע שיש לך איזו גרירה של גיבורים. אנשים שאתה בעד, אנשים שאתה נגד. וזה כמו רומן כזה בהמשכים, זאת אומרת אם אני נטפל למישהו אז הקורא, כשאני חוזר אליו כעבור חודשיים, משפטים את היריים, יש המשך, יש

להוסיף מישקל לכתיבה הסאטירית. אבל זאת עובדה, זה ככה.

חיים קינן: איפרופו סאטירה ומציאות ישראלית, יש לי שאלה קצת גדולה ומפוצצת. מה המשמעות, לדעתך, של להיות ישרא"לי היום?

דן בן-אמוץ: אני לא יודע. לא יודע את התשובה הזאת. ממש לא יודע את התשובה. אני גם לא יודע בדיוק את התשובה לשאלה מה משמעות המילה להיות יהודי. אני לא יודע איך להגדיר.

חיים קינן: זה דורש היום הגדרה חרשה?
דן בן-אמוץ: כן, זה נורא קשה, מפני שאתה מייך יכול לשאול אותי באיזה גבולות. איפה.

חיים קינן: ועם איזה אנשים.
דן בן-אמוץ: ועם איזה אנשים. יש פה אנשים שבעיני הם כוודאי לא האחים שלי, יהודים. לא הרתיים ולא אנשי ארץ-ישראל השלמה, וכך הלאה. אין לי כל קשר אליהם.

חיים קינן: אתה חושב לפעמים איפה פיספסנו?

דן בן-אמוץ: כן. כבאול.

חיים קינן: לא נכון.

דן בן-אמוץ: בפירוש כן. כמבט לאחור מרחוק מאוד, בעוד 20-30 שנה, אני לא חושב שהקמת המדינה הייתה הכרח היסטורי נכון. הוא מובן, זאת אומרת אני יכול להבין, וכל אחד יכול להבין, מדוע קמה המדינה. אבל הרבר הגדול ביותר לגבי העם היהודי, את מי שתורמתו של העם היהודי מעסיקה, היא ללא ספק העובדה שהוא היה מפורז בעולם כולו. מי אמר את זה — קסלר, או מישהו — שמעט מלח בארוחה זה טוב מאוד, אבל צלחת שלמה של מלח?

אנחנו פה, עסיישראל בארץ-ישראל זה צלחת שלמה של מלח. היינו קטלניטור בכל תרבות, ושילמנו מחיר, זה נכון. שילמנו מחיר כבד, של פוגרומים, של התעללויות, של אפי"לייה, וכך הלאה.

גם מי שרואה לקיומו של העם היהודי חייב היה, בעצם, להסכים. נרמה לי שזו דעתו של הרבי מלובאביץ', שאומר שם, שצריך לפזר את הביצים בסלים רבים ככל האפשר. יהודי אחד כעיריה ושניים בעיר. ואז אולי העם הזה ימשיך להתקיים יותר לנצח מאשר לרכוש אותו כאיוושהי טריטוריה שאפשר להשמיד אותה בלחיצת-כפתור אחת. אם לא היום, מח. כבר היום אני חושב, במרחק לא גדול מדרמשק, בעיראק — עוד מעט אפשר יהיה ללחץ על כפתור שיגמור את האקספרימנט או את החלום הציוני הזה.

כמורכב, עם החלום הציוני הזה יתעופפו באוויר כל שאר החלומות בסביבה. אבל איזה מין נחמה היא זו? היום, כיהודי, אתה יכול לחיות הרבה יותר טוב בניו-יורק מאשר בארץ — כיהודי, אפילו כיהודי דתי, כיהודי שמדבר עברית והכל. כיום מקום בעולם לא צפויה סכנה לחייך — כיהודי — היום. כוודאי לא בארץ דמוקרטית. רק פה. רק פה קיימת סכנה לחייך.

חיים קינן: אירופה של שנות ה-40 הייתה כבר אחרי באול.

דן בן-אמוץ: כן, כן, זה מובן, זה ברור, חשוב שזה הפיתרון. שאם ספיטוף יהיה לנו בית משלנו... אני לא צריך לחזור על רגל אחת על הנימוקים.

חיים קינן: זאת אומרת, לדעתך, אין דברים שאנחנו טעינו כעשייתם או באי עשייתם כאן בארץ? אנחנו — לא אבות-אבו"ר תינו לחשוב בכאול מה הם רוצים שיהיה. **דן בן-אמוץ:** כן, כן, אבל אני חושב שהיה לנו סיכוי הרבה יותר טוב אילו הייתה